

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
“19” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В РІДНИХ
ГАЛУЗЯХ ПСИХОЛОГІЇ»**

Галузь знань *С «Соціальні науки, журналістика та інформація»*

Спеціальність *С4 «Психологія»*

Освітня програма *«Психологія»*

Факультет (ННІ) *Гуманітарно-педагогічний*

Розробники: *доцент кафедри психології, к.пед.н., доцент Смолінчук Л.С.*

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» спрямована на збагачення і поглиблення міждисциплінарних знань майбутніх психологів, підвищення рівня їх психологічної та професійної компетентності. В процесі вивчення дисципліни студенти усвідомляють місце психологічної експертизи в структурі психологічної науки і практики; розуміють мету і завдання психологічної експертизи в сучасному світі; засвоюють методи психологічної експертизи, особливості проведення експертизи та підготовки висновку.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	С 4	
Освітня програма	Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	5
Семестр	8	9-10
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	80 год.	106 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування уявлень здобувачів вищої освіти про основи психологічної експертизи, технології її підготовки та проведення у різних галузях психології. .

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики.

ЗК4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп.
- СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних.
- СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК7. Здатність аналізувати та систематизувати отримані в ході психодіагностичних та експериментальних досліджень результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.
- ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних).
- ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, обирати його об'єкт і предмет, скласти програму дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців як рідною мовою, так і іноземною.
- ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПРН 11. Скласти та реалізовувати план діагностичного, корекційного, реабілітаційного, консультативного та психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Психологічна експертиза як галузь професійної діяльності														
Тема 1. Психологічна експертиза як форма соціальної практики	1		2	2			8		2					10

Тема 2. Особистісна і професійна готовність психолога до проведення психологічної експертизи	2		2	2			8			2			10
Тема 3. Теоретичні та методичні аспекти експертної діяльності	3		2	2			8		2	2			10
Разом за модулем 1	36		6	6			24	38	4	4			30
Модуль 2. Психологічна експертиза в різних галузях													
Тема 1. Психологічна експертиза в соціальній сфері	4	12	2	2			8						12
Тема 2. Психологічна експертиза в освіті	5	16	2	2			12		2				14
Тема 3. Психологічна експертиза в сфері праці	6	12	2	2			8						12
Тема 4. Психологічна експертиза в юридичній галузі	7-8	20	4	4			12		2				14
Тема 5. Психологічна експертиза в сфері сімейних стосунків	9	12	2	2			8			2			12
Тема 6. Комплексна експертиза	10	12	2	2			8						12
Разом за модулем 2.	84		14	14			56		4	2			76
Усього годин	120		20	20			80		8	6			106
Усього годин													

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічна експертиза як форма соціальної практики	2
2	Особистісна та професійна готовність психолога до експертної діяльності	2
3	Теоретичні та методичні аспекти експертної діяльності	2
4	Психологічна експертиза в соціальній сфері	2
5	Психологічна експертиза в освіті	2
6	Психологічна експертиза в сфері праці	2
7	Історія становлення експертної діяльності в юриспруденції.	2
8	Психологічна експертиза в сфері юриспруденції	2
9	Психологічна експертиза сімейних відносин	2
10	Комплексні експертиза за участю психолога	2

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика психологічної експертизи та її види. Міждисциплінарні зв'язки психологічної експертизи.	2
2	Експерт та його професійні якості. Професійно-етичні принципи діяльності експерта-психолога. Добір експертів.	2
3	Етапи проведення психологічної експертизи.	2

	Інструментарій психологічної експертизи. Експертний висновок як результат проведення психологічної експертизи.	
4	Поняття про соціальну експертизу та її функції Типи та види соціальної експертизи. Форми участі експерта у проведенні соціальної експертизи.	2
5	Особливості психологічної експертизи засобів навчання. Психологічна експертиза освітнього середовища.	2
6	Експертиза людського і особистісного фактору.	2
7	Предмет та види судово-психологічної експертизи. Підстави призначення судово-психологічної експертизи при розгляді кримінальних справ.	2
8	Підготовка та методологія проведення судово-психологічної експертизи при розгляді цивільних справ.	2
9	Сімейні відносини як об'єкт психологічної експертизи. Методичний інструментарій експертизи сімейних відносин	2
10	Комплексні експертизи за участі психолога	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічне дослідження і психологічна експертиза.	10
2	Фахова компетентність психолога.	10
3	Традиційні і специфічні методи психологічної експертизи. Алгоритм написання експертного висновку.	10
4	Потреба у проведенні психологічних експертиз у соціальній сфері. Конфліктологічна експертиза. Психологічна експертиза засобів масової комунікації.	12
5	Психологічна експертиза освітнього середовища.	14
6	Методологічні основи та компетенція судово-психологічної експертизи.	12
7	Межі використання висновку судово-психологічної експертизи.	14
8	Експертиза професійної придатності.	12
9	Психологічна експертиза сімейних відносин у судовій практиці. Батьки як об'єкт психологічної експертизи.	12
10	Медико-психолого-педагогічна експертиза	12

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

6. Методи навчання *(вибрати необхідне чи доповнити):*

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Психологічна експертиза як галузь професійної діяльності		
Практична робота 1.	Загальна характеристика психологічної експертизи та її види. Міждисциплінарні зв'язки психологічної експертизи.	20
Практична робота 2.	Експерт та його професійні якості. Професійно-етичні принципи діяльності експерта–психолога. Добір експертів.	25
Практична робота 3.	Етапи проведення психологічної експертизи. Інструментарій психологічної експертизи. Експертний висновок як результат проведення психологічної експертизи.	25
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Психологічна експертиза в різних галузях		
Практична робота 1.	Поняття про соціальну експертизу та її функції Типи та види соціальної експертизи. Форми участі експерта у проведенні соціальної експертизи.	10
Практична робота 2.	Особливості психологічної засобів навчання. Психологічна експертиза освітнього середовища.	10
Практична робота 3.	Експертиза людського і особистісного фактору.	10
Практична робота 4.	Предмет та види судово-психологічної експертизи. Підстави призначення судово-психологічної експертизи при розгляді кримінальних справ.	10
Практична робота 5.	Підготовка та методологія проведення судово-психологічної експертизи при розгляді цивільних справ.	10
Практична робота 6.	Сімейні відносини як об'єкт психологічної експертизи. Методичний інструментарій експертизи сімейних відносин	10
Практична робота 7.	Комплексні експертизи за участі психолога	10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2+M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів. Відтермінування здачі завдань самостійної роботи у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку за умови погодження з деканатом.
Політика щодо академічної доброчесності	Студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Студенти повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу/
Політика щодо відвідування	Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

8. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3647>)

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Землянська О.В. Судово-психологічна експертиза: навчальний посібник.: ХНУВС, 2019. 300 с.
2. Ребуха Л.З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 234 с.
3. Черезова І.О. Психологічна експертиза: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ: БДПУ, 2018. 262 с.
4. Землянская О.В. Особистість та методи її дослідження при проведенні судово-психологічної експертизи: монографія. Харків: Титул, 2017. 224 с.